

Динько В. А.
ДПТНЗ “Бориспільський професійний ліцей”

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОБІТНИКА ДЛЯ СФЕРИ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ

У статті висвітлюються сучасні тенденції підготовки фахівців для сфери автосервісу з огляду на те, що сьогодні якість стала головною конкурентною перевагою не тільки у виробництві, а й в освіті. Основна увага акцентується на організаційно-педагогічних умовах підготовки висококваліфікованого слюсаря з ремонту автомобілів.

Ключові слова: якість освіти, робітничі кадри, навчання, автомобільний сервіс.

На сучасному етапі розвитку економіки України якість робочої сили має першорядне значення. Адже стимулюючим чинником розвитку економіки в державі стає не відсутність інвестиційних коштів, а відсутність високо кваліфікованих робітників. І тому їх підготовка набуває загальнодержавного значення [3]. Саме професійно-технічна освіта має забезпечувати відтворення робітничого потенціалу держави та бути одним з чинників підвищення продуктивності праці, забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції, інтеграції України у світове економічне співтовариство.

Відповідно, основне призначення професійно-технічних навчальних закладів – це забезпечення галузей економіки висококваліфікованими і мобільними на ринку праці робітниками, які б могли працювати на новій техніці, досконало володіти сучасними технологіями виробництва, самостійно діяти і приймати рішення у динамічних, нестандартних умовах [1].

Для цього систему підготовки робітничих кадрів у ПТНЗ потрібно докорінно оновити, привести у відповідність до потреб економіки країни. Професійні навички нашого випускника не завжди адаптуються до тих технологій, які вже впроваджено у виробництво, а темпи технологічних змін випереджують зміст навчальних програм. Як уже було зазначено, конкурентоспроможність продукції держави значною мірою залежить від рівня професійної кваліфікації трудових ресурсів. Як бачимо, процеси реструктуризації та модернізації, що відбуваються у всіх галузях виробництва, зумовлюють необхідність змін у змісті професійної підготовки кваліфікованих робітників, пошуку інноваційних підходів до організації навчально-виробничого процесу у ПТНЗ [5].

Сьогодні ми є свідками надзвичайно стрімкого розвитку автомобілебудівної галузі, модернізації сучасних автомобілів, не говорячи вже про умови їх обслуговування. Кваліфікований слюсар з ремонту автомобілів повинен уміти дати раду сучасному автомобілеві, адаптуватися до вимог сучасного автомобільного сервісу, що постійно змінюючись, удосконалюється. А це означає, що впровадження нового обладнання, сучасних технологій посилює вимоги до рівня професійної підготовки сучасного робітника сфери автосервісу. Ми повинні забезпечити належні умови для підготовки робітника високого рівня кваліфікації, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до саморозвитку, неперервного вдосконалення в професійній діяльності, підготовленого до прийняття й реалізації нестандартних рішень в умовах ринкової економіки, готового нести відповідальність за результати своєї праці.

Як бачимо, проблеми сьогодення диктують необхідність в процесі навчання не просто механічно передавати учням певну суму знань, бо це суперечить сучасним концепціям розвивального та особистісно зорієнтованого навчання. Слід вчити їх добувати інформацію, набувати знання і, головне, – виробляти вміння і потребу застосовувати їх у виробничому режимі [6]. Цьому призначенню має підлягати увесь навчально – виховний процес, що позначений пошуком нових форм реалізації професійної підготовки, який пов'язаний зі зміною стереотипів і застарілих поглядів на ту чи іншу професію.

З метою ефективного вирішення всіх цих завдань у січні 2009 року було укладено угоду про співпрацю Інституту ПТО АПН України та ДПТНЗ “Бориспільський професійний ліцей”. А з 01.02 2009 року відповідно до угоди на базі ліцею функціонує експериментальний майданчик. Експериментальна діяльність проводиться з проблеми “Інноваційні методики професійної підготовки робітників” при лабораторії методик професійної освіти та навчання.

Адже незаперечним є факт що, саме професійна, докорінно оновлена освіта, здатна створити стабільний запас кваліфікації робітника, що дасть змогу оперативно реагувати на швидкоплинні зміни технологій на виробництві та у сфері послуг [5].

Якщо конкретно звернутися до питання якості підготовки слюсаря з ремонту автомобілів, то слід виділити цілий ряд суперечностей:

– між зрослими вимогами сфери автосервісу та низьким рівнем підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ;

– між посиленням інтелектуалізації професійної діяльності кваліфікованого слюсаря з ремонту автомобілів та низьким рівнем фундаментальної складової змісту професійно-технічної освіти;

– між динамічними техніко-технологічними змінами у автомобілебудівній галузі та сфері автосервісу і застарілою матеріально-технічною базою ПТНЗ;

Розв’язання цих суперечностей потребує теоретичного обґрунтування та визначення організаційно-педагогічних умов підготовки висококваліфікованого слюсаря з ремонту автомобілів, без яких неможлива успішна діяльність педагогічного колективу. Під організаційними умовами розуміємо стійкі обставини, які визначають стан і розвиток функціональних педагогічних систем. Слід велику увагу приділяти змінам, які відбуваються в навколишньому середовищі. Досягнення в науці, впровадження новітніх технологій у промисловості, будівництві та інших галузях спонукають до максимальної гнучкості організаційних форм виробництва і соціальної сфери (за короткі проміжки часу часто відбуваються непередбачені зміни технологій, у тому числі й соціальних). Тому зростає потреба в організації належної підготовки робітничих кадрів з вищим кваліфікаційним розрядом зі знанням новітніх технологій. Крім того, стала актуальною перепідготовка робітничих кадрів у ПТНЗ і на виробництво.

На зміну матеріальному капіталу та однократно опанованій професії мають прийти соціальний капітал і здатність особистості до адаптації на динамічному ринку праці. Нова соціокультурна реальність спонукала виникнення різних ініціатив, інновацій, технологій і практик. У цих умовах освітнє середовище в ПТНЗ стає простором постійно зростаючої конкуренції та індивідуалізації активності особистості.

Сучасний кваліфікований робітник повинен уміти бачити, усвідомлювати і оцінювати різні проблеми. У майбутній професійній діяльності йому належить конструктивно вирішувати їх відповідно до власних ціннісних орієнтацій. Тому так важливо навчити сьогоdnішнього учня ПТНЗ розглядати будь-які труднощі як стимул до подальшого розвитку [3].

Нині якість стала головною конкурентною перевагою не тільки у виробництві, а й в освіті. Тому значне підвищення якості професійного навчання, створення умов для постійного підвищення кваліфікації і розвитку особистості є нагальною потребою малих і великих виробництв, а модернізація професійно-технічної освіти віднесена до стратегічних завдань розвитку країни.

У практичній педагогічній діяльності організаційні умови взаємопов’язані з педагогічними умовами. Домінуючими педагогічними технологіями у навчальному закладі мають бути особистісно-орієнтовані технології навчання, що базуються на теоріях розвивального та проблемного навчання. Потребують змін і технології оцінювання (наприклад, впровадження технології експертного оцінювання значно підвищує результативність навчання, рівень сформованості пізнавального інтересу та ціннісних

орієнтацій на пізнавальну діяльність). Це сприяє розвитку особистісних якостей, формуванню проблемно-пошукового типу поведінки, самостійності мислення. За таких умов прояв ініціативи стає необхідністю, а разом з цим розвивається інтуїція. Вже сьогодні, на етапі впровадження особистісного підходу до організації навчання і виховання майбутніх кадрових робітників, здійснюється формування системи “особистісних освітніх смислів”. Проте вимоги часу диктують необхідність посилити увагу до розвитку людських якостей, організацію навчально-виховного процесу спрямувати на повноцінний розвиток учня, що пов’язано з уявленням про цілісність та полісистемність людської сутності [8].

В центрі процесу навчання має стояти особа, яка навчається. При цьому роль педагога зводиться до розвитку закладених в учневі здібностей, тобто його потенціалу, в тому числі й оволодіння вмінням навчатися [1].

Сьогодні педагог професійно–технічного навчального закладу повинен дбати про цікавий урок, сприймати кожного учня, як особистість, не боятися експериментувати з учнями, шукати нові форми проведення уроків, пов’язуючи вивчення основ наук з життям, навчити учнів практично застосовувати набуті знання у повсякденному житті. А уроки як теоретичного, так і виробничого навчання, насичувати інформацією про стрімкий розвиток сучасного виробництва, слід спонукати учнів до розв’язання виробничих завдань, пов’язаних з освоєнням нового устаткування, технологій. Сучасний урок передбачає роль учня на уроці не як пасивного, а активного суб’єкта навчальної діяльності.

Не вчити, а спрямовувати навчання, не виховувати, а керувати процесом виховання – покликання педагога. Тобто, в основу педагогічної діяльності має бути покладено управління процесом навчання, виховання розвитком.

Як бачимо, основні функції освіти набувають нового змісту: на перший план виходить оволодіння здатністю постійно вчитися і самостійно осмислювати новий досвід.

Формування умінь самостійно вчитися протягом усього життя з метою удосконалення духовних, професійно-значущих якостей стає пріоритетним у підготовці фахівця XXI століття [6].

Значить, згідно з новою парадигмою професійної освіти основою освітнього процесу стає потреба учня в саморозвитку, педагога – у створенні відповідного навчального середовища шляхом забезпечення відповідних організаційно-педагогічних умов.

Використана література:

1. Актуальні питання підготовки робітничих кадрів для промисловості: Матеріали і документи Всеукраїнського семінару-наради у м. Донецьк. – К. : МОН України, 2007. – 140 с.
2. Батьшев С. Я. Требования к подготовке рабочих широкого профиля и рабочих высокой квалификации / С. Я. Батьшев // Профессиональная педагогика : учеб. для студ., обучающихся по пед. спец. и напр. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М. : Ассоциация “Профессиональное образование”, 1999.
3. Бондарева К. І., Козлова О. Г. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя : науково-методичний посібник. – Суми, 2001.
4. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах : монографія / за ред. С. У. Гончаренко. – К. : Вища школа, 1998. – 229 с.
5. Десятов Т. М. Шляхи модернізації професійно-технічної освіти України та пошуки альтернативних підходів підготовки робітничих кадрів у сучасних економічних умовах // Освіта України. – 2004. – № 9.
6. Домінський О. С. Практико-орієнтована освіта / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. – Вінниця : ДОВ Вінниця, 2000. – С. 197.
7. Никитина Н. Н., Железнякова О. М., Петухов М. А. Основы профессионально-педагогической деятельности : учеб. пособие для студ. учреждений сред. проф. образования. – М. : Мастерство, 2002. – 288 с.

8. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повышщ. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Издательский центр “Академия”, 2001. – 272 с.
9. Сиротенко Г. О. Шляхи оновлення освіти: Науково-методичний аспект. Інформаційно-методичний збірник. – Х. : Видав. Гр. “Основа”, 2003. – 96 с.

Динько В. А. Современные тенденции в подготовке конкурентоспособного рабочего для сферы автомобильного сервиса.

В статье освещаются современные тенденции подготовки специалистов для сферы автосервиса с учетом того, что сегодня качество стало главным конкурентным преимуществом не только на производстве, но и в образовании. Основное внимание акцентируется на организационно-педагогических условиях подготовки высококвалифицированного слесаря по ремонту автомобилей.

Ключевые слова: качество образования, рабочие кадры, обучение, автомобильный сервис.

Din'ko V. A. The Modern tendencies in preparation of competiton ability of worker for the sphere of motor-car service.

The article deals with modern tendency of professional preparation of workers for car repair service industry. Nowadays the qualifying level of the professional preparation has become the main advantage not only in industry but in education too. The organizational and pedagogical conditions of preparations of highly skilled workers of repair of motor transport equipment is in the centre of attention.

Keywords: quality of education, working shots, teaching, motor-car service.

**Єгорова Ю.
Горлівський державний педагогічний
інститут іноземних мов
Макаренко Л.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ПОЯСНЮВАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТА ГРОМАДЯНСЬКОСТІ

У статті розглянуто можливості теоретичних підходів до вивчення діяльнісного компонента громадянськості. Обґрунтовано показник громадянської залученості, який проявляється через інтерес до політики та компетентність, що, безумовно, сприяє активності.

Ключові слова: громадянськість, громадянська дія, традиція, особистість.

У педагогічних дослідженнях, що присвячені проблемам громадянського виховання молоді, зазвичай використовують поняття громадянськості. Адже більшість дослідників погоджуються із тим, що громадянськість пов'язана із проявами відстоювання власних інтересів і вподобань [1, 2, 3]. Окремі дослідники, наприклад голосування на виборах чи референдумах, вважають за прояв громадянськості індивіда. Електоральну поведінку, з одного боку, можна вважати актом волевиявлення, однак відносити цю дію до інноваційних виявляється проблематичним, оскільки як вибори, так і можливість голосувати найбільш чітко задана інституціональними чинниками (навіть у країнах, де відсутнє громадянське суспільство), які, власне, не залежать від волі окремої особистості. Концепція політичної участі загострює увагу саме на політичній формі дії. Часто до громадянськості зараховують ціннісні орієнтації як важливі джерела участі. Також громадянськість, крім поведінкових форм, передбачає пізнавальну залученість. Зокрема, критеріями громадянськості вважають рівень політичного інтересу чи апатії, членство в партії, розуміння політичних проблем